

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 50)

Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/295)

T.C.

Başbakanlık

17.4.1996

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1006/1593

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 11.4.1996 tarihinde kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

GEREKÇE

Moğolistan, ekonomik ve ticarî ilişkilerimizin geliştirilmesi arzulan bir Devlettir. Kuşkusuz, Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan arasında sermaye, teknoloji ve hizmet hareketlerinin geliştirilmesi, her iki Devletin de refahına katkıda bulunacaktır. Söz konusu faktör hareketlerinin geliştirilmesinde çifte vergilendirme nedeniyle ortaya çıkan sorunların çözümü önem arz etmektedir. Bu amaçla, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moğolistan Hükümeti arasında 12 Eylül 1995 tarihinde Ulan-Bator’da “Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması” imzalanmıştır.

Anlaşma ile kişilerin aynı gelir üzerinden iki Devlette birden vergilendirilmesinin (çifte vergilendirme) önlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amacı sağlamak üzere, vergileme hakkı gelir unsurları itibarıyla ikamet edilen veya kaynak devletlerden birine bırakılmakta veya bu mümkün olmazsa iki Devlet arasında paylaştırılmaktadır. Böylece, Âkit Devletlerden birinde yatırım yapan, teknoloji veya hizmet sunan diğer Devlet mukimlerinin, o Devletin mükelleflerine göre daha ağır vergilendirilmesine engel olunmakta ve teşebbüslerin risk almadan önce ileride karşılına çıkacak her türlü vergi ile ilgili mükellefiyeti hesaplayabilmeleri sağlanmaktadır. Çifte vergilendirmenin Âkit Devletlerde önlenmesi ile Moğol yatırımcılar için Türkiye’nin, Türk yatırımcılar için ise Moğolistan’ın daha cazip hale geleceği tabiidir.

Anlaşmanın kapsamına aldığı vergiler açısından çifte vergilendirmenin ve vergi kaçakçılığının nasıl önleneceği ve muhtelif gelir unsurlarının vergilendirilmesine ilişkin ilkeler ve düzenlemeler, ilişikte yer alan Anlaşmanın madde gerekçelerinde ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması 28 maddeden meydana gelmiştir. Ayrıca, Anlaşmanın bir cüzünü oluşturan 1 fıkrahık bir "Protokol" Anlaşma maddelerinin sonuna eklenmiştir. Anlaşma maddelerinin gerekçeleri ile Protokol fıkrasının gerekçesi aşağıda belirtilmiştir.

Madde 1. – Kişilere İlişkin Kapsam

1 inci madde hükmü gereğince bu Anlaşma, Âkit Devletlerden birinin veya her ikisinin muki-mi olan kişilere uygulanacaktır.

Diğer bir ifade ile bu Anlaşma, milliyet farkı gözetilmeksizin Âkit Devletler (Moğolistan ve Türkiye)'den birinde veya her ikisinde mukim olan kişileri kapsamına almaktadır.

Madde 2. – Kavranan Vergiler

Bu madde, Anlaşmanın kavradığı vergilerin belirlenmesinde ve tarifinde açıklığı temin etme amacını gütmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrası, Anlaşmanın, ne şekilde alındığına bakılmaksızın Âkit Devletlerden herhangi birinde veya mahallî idarelerinde gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacağını belirtmektedir.

2 nci fıkra, gelir üzerinden alınan vergilerin kapsamını belirlemektedir.

3 üncü fıkrada, Anlaşmanın Âkit Devletlerdeki mevcut vergilerden hangilerine uygulanacağı belirtilmektedir. Anlaşma kapsamına giren vergilerin; Moğolistan'da gerçek kişilerden alınan gelir vergisi, kurumlardan alınan gelir vergisi; Türkiye Cumhuriyetinde ise gelir ve kurumlar vergileri ile gelir ve kurumlar vergisi üzerinden alınan fon payından ibaret olduğu belirtilmiştir.

4 üncü fıkra, Anlaşmanın imza tarihinden sonra mevcut vergilere ilave olarak veya onların yerine alınmaya başlanan ve bu vergilerle aynı nitelikte olan veya onlara önemli ölçüde benzeyen vergilerin de Anlaşma kapsamına gireceğini hükme bağlamakta, ayrıca, Âkit Devletlerin yetkili makamlarının, vergi mevzuatlarındaki önemli değişiklikleri birbirlerine bildirmelerini öngörmektedir.

Madde 3. – Genel Tanımlar

Bu maddede, Anlaşmada kullanılan terimlerin yorumu için gerekli genel tanımlar yer almaktadır.

Sözkonusu maddede sırasıyla, "Türkiye", "Moğolistan", "Bir Âkit Devlet", "Diğer Âkit Devlet", "Vergi", "Kişi", "Şirket", "Kayıtlı Merkez", "Vatandaş", "Bir Âkit Devletin teşebbüsü", "Diğer Âkit Devletin teşebbüsü", "Yetkili Makam" ve "Uluslararası Trafik" terimlerinin tanımı yer almaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrasında, Anlaşmada tanımlanmamış terimlerin, Âkit Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen anlamları taşıdığı belirtilmiş ve Anlaşmada boşluk kalmaması sağlanmıştır.

Madde 4. – Mukim

Âkit Devletlerin vergileme yetkisi, Anlaşmanın birçok maddesinde doğrudan doğruya "mukim" kavramına göre çözümlenmektedir. Bu çerçevede, gerçek ve tüzel kişilerin hangi Devletin mukimi addedileceği hususu büyük bir önem arz etmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrasında, gerçek ve tüzel kişiler arasında ayırım yapılmaksızın, Anlaşmanın amaçları bakımından; ev, ikametgâh, kanunî ana merkez, (kayıtlı merkez) yönetim yeri veya benzer yapıda diğer herhangi bir kriter nedeniyle vergi mükellefiyeti altına giren kişi "mukim" adde-

dilmektedir. Gelir Vergisi Kanunumuz Türkiye’de yerleşmiş gerçek kişileri, Kurumlar Vergisi Kanunumuz ise kanunî veya iş merkezi Türkiye’de bulunan kurumları tam mükellef addettiğinden, 1 inci fıkra hükmüyle vergi hukukumuzda tam bir paralellik sağlanmaktadır.

2 nci fıkra, gerçek kişilerin 1 inci fıkra belirtilen kriterler nedeniyle her iki Devletin de mukimi addedilmesi halinde, bu kişilerin hangi kıstaslar kullanılmak suretiyle yalnızca bir Devletin mukimi addedileceği hususu çözümlenmektedir.

3 üncü fıkra ise, gerçek kişi dışında kalan kişilerin her iki Devletin de mukimi olması halinde, mukimliğin tayininde bu kişilerin kayıtlı merkezinin esas alınacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 5. – İşyeri

İşyerinin tanımına ilişkin bu madde son derece önemlidir. Bilindiği üzere, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarımız, dar mükellefler açısından ticarî kazancın Türkiye’de elde edilmiş sayılması için, kazanç sahiplerinin Türkiye’de işyerinin bulunması veya daimî temsilci bulundurması ve kazancın bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla yapılan işlerden doğmasını şart koşmaktadır. Aynı şekilde, Anlaşmanın 7 nci maddesinde de yalnızca işyerine atfedilebilen ticarî kazancın kaynak Devlette vergilenebileceği prensibi getirilmiştir.

6 fıkra halinde düzenlenen bu maddede, hangi durumlarda bir işyerinin oluşup oluşmayacağı hususu bütün ayrıntılarıyla açıklanmaktadır.

1 inci fıkra, “işyeri” teriminin genel bir tanımı yapılmaktadır.

2 nci fıkra, kapsama özellikle dahil edilen işyerlerine örnekler verilmektedir ki bunlar; yönetim yeri, şube, büro, fabrika, atelye, maden ocağı, petrol veya doğal gaz kuyusu, taş ocağı veya doğal kaynakların çıkarıldığı diğer yerlerdir.

Bu fıkra ayrıca, süresi 24 ayı aşan inşaat şantiyesi, yapım, kurma veya montaj projesi veya bunlarla ilgili gözetim faaliyetlerinin de işyeri oluşturacağı belirtilmektedir.

3 üncü fıkra, işyeri kapsamı dışında kalan hususlar belirtilmiştir.

4 üncü fıkra daimî temsilcilik düzenlenmiştir. Bu fıkraya göre, bir kişi teşebbüs adına mukavele akdetme yetkisine sahip olur ve bu yetkisini düzenli olarak kullanırsa, bu faaliyetler 3 üncü fıkra belirtilenlerle sınırlı olmadıkça, temsil ettiği teşebbüs bu Devlette bir işyerine sahip kabul edilecektir. Fakat, işe ilişkin sabit bir yerden 3 üncü fıkra hükmü çerçevesinde yürütülen faaliyetler bu yeri bir işyeri haline getirmeyecektir.

Anlaşmada işyeri ve daimî temsilci ayrı ayrı maddelerde düzenlenmeyip, her ikisi de “işyeri” maddesinde düzenlendiğinden, bu fıkra hükmüyle, Gelir Vergisi Kanununun dar mükelleflerin ticarî kazançlarının Türkiye’de vergilendirilmesine imkân tanıyan daimî temsilcilğe ilişkin hükümleri Anlaşmaya yansıtılmış olmaktadır.

5 inci fıkra, bir Âkit Devlet teşebbüsünün diğer Âkit Devlette, işlerini yalnızca kendi işlerine olağan şekilde devam eden bir simsar, genel komisyoncu veya bağımsız statüye sahip bir acente vasıtasıyla yürütmesi halinde işyerinin var sayılmayacağını öngörmektedir.

6 ncı fıkra ise, iki ayrı Âkit Devlette mukim olan şirketlerin birbirlerini kontrol etmesinin, bunlardan herhangi birinin diğeri için bir işyeri oluşturmayacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 6. – Gayrimenkul Varlıklardan Elde Edilen Gelir

Bu madde yalnızca gayrimenkul sermaye iratlarını değil, aynı zamanda gayrimenkullerden kaynaklanacak her türlü gelir unsurunu da (tarım ve ormancılıktan elde edilen gelir dahil) kapsama dahil etmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrası ile gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelirin vergileme hakkı, gayrimenkulün bulunduğu Âkit Devlete bırakılmaktadır.

2 nci fıkra, “gayrimenkul varlık” teriminin tanımına ilişkindir.

3 üncü fıkrada, gayrimenkul varlığın doğrudan kullanımı, kiralanması veya başka bir suretle kullanımından elde edilen gelire 1 inci fıkra hükmünün uygulanacağı belirtilmektedir.

4 üncü fıkrada ise, 1 ve 3 üncü fıkra hükümlerinin, bir teşebbüsün gayrimenkul varlıklardan elde ettiği gelir ile serbest meslek faaliyetlerinin icrasında kullanılan gayrimenkullerden elde edilen gelire de uygulanacağı öngörülmektedir.

Madde 7. – Ticarî Kazançlar

Maddenin 1 inci fıkrası, ticarî kazancın vergilendirilmesindeki genel prensibi açıklamaktadır. Buna göre, ticarî kazanç, teşebbüsün mukim olduğu Devlette vergilendirilecek, ancak faaliyetin diğer Âkit Devlette bir işyeri vasıtasıyla yürütülmesi halinde, kazancın, sadece bu işyerine atfedilebilen kısmı diğer Âkit Devlette vergilendirilebilecektir.

2 nci fıkra, işyeri kazançlarının hesaplanmasındaki esaslara ilişkindir. Buna göre, işyeri bağımsız bir teşebbüs gibi ele alınacak ve benzer teşebbüslerin benzer koşullarda elde etmesi gereken kazanç, sözkonusu işyerine atfedilecektir. Böylece, işyeri-merkez ilişkilerinde emsaline göre yüksek veya düşük fiyatlandırmaya gidildiğinde olaya müdahale edilip, gerçekçi fiyatların fatura edilmesiyle yeni bir vergi matrahı belirlenecek ve vergileme bu matrah üzerinden yapılacaktır.

3 üncü fıkra, işyeri kazancının belirlenmesi sırasında hangi tür giderlerin indirilebileceğine ilişkindir.

4 üncü fıkra, teşebbüs adına sadece mal ve ticarî eşya alımında bulunan işyerine, bu faaliyeti dolayısıyla kazanç atfedilemeyeceğine ilişkindir.

5 inci fıkra, ticarî kazancın, Anlaşmanın diğer maddelerinde belirtilen gelir unsurlarını da kapsamına alması halinde ilgili madde hükümlerini saklı tutmaktadır.

Madde 8. – Deniz, Hava ve Kara Taşımacılığı

1 inci fıkra, bir Âkit Devlet teşebbüsünün diğer Âkit Devlette uluslararası trafik kapsamına giren türden gemi, uçak veya kara nakil vasıtaları işletmeciliğinden sağladığı kazançların, yalnızca teşebbüsün mukim olduğu Âkit Devlette vergilendirilebileceğini öngörmektedir. Diğer bir ifade ile bu tür kazançlar kaynak Devlette vergiden istisna edilmektedir.

2 nci fıkrada, 1 inci fıkrada benimsenen prensibin, ortaklık, bağlı işletme veya uluslararası işletilen bir acenteye iştirak dolayısıyla elde edilen kazançlar için de geçerli olduğu hükmüne bağlanmıştır.

Madde 9. – Bağımlı Teşebbüsler

Kurumlar Vergisi Kanunumuzun 15, 16 ve 17 nci maddelerinde düzenlenen örtülü kazanç ve örtülü sermaye ile ilgili olan bu maddede, bağımlı teşebbüslerin, bağımsız teşebbüslere oranla farklı ticarî ilişkilere ve farklı fiyatlandırmalara yönelmeleri halinde Âkit Devletlerin ne tür tedbirler alabileceği hükmüne bağlanmaktadır.

1 inci fıkra, bağımlı teşebbüslerin gerekli itinaı göstermeyip, bağımsız teşebbüsler arasında geçerli olan fiyatlardan sapmaları halinde, vergi kaybına uğrayan Âkit Devlete ek vergi alma hakkını vermektedir. Bu ek vergileme sonunda diğer Devletin, kendi mükellefi olan bağımlı teşebbüs için yapacağı matrah ve vergi indirimleri ise 2 nci fıkrada düzenlenmiştir.

Madde 10. – Temettüler

1 inci fıkra, temettülerin vergilendirilmesindeki genel ilke ile ilgili olup, temettü gelirinin esas itibariyle temettü gelirini elde edenin mukim olduğu Âkit Devlette vergilendirilmesini öngörmektedir.

2 nci fıkra, temettülerin, temettüyü ödeyen şirketin mukim olduğu yani temettülerin doğduğu Devlette de vergilendirilebileceğini öngörmektedir. Ancak, diğer Âkit Devlet mukimine ödenen temettü üzerinden kaynak Devlette alınacak vergi, temettü tutarının % 10'unu aşmayacaktır.

3 üncü fıkra, "temettü" teriminin tanımı yapılmaktadır.

4 üncü fıkra, işyeri kazancının 7 nci madde (Ticari Kazançlar) çerçevesinde vergilendirildikten sonra, kalan kazanç üzerinden maddenin 2 nci fıkrasına göre de vergilendirilebileceği öngörülmektedir. Bu fıkra, Gelir Vergisi Kanunumuzun 94/6-b maddesiyle paralellik arz etmektedir.

5 inci fıkra, bir işyeri vasıtasıyla elde edilen temettülerin bu maddede yer alan tavizli vergi oranına göre değil, ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirileceği ile ilgilidir. Bunun yanı sıra Moğolistan açısından, serbest mesleğin ifasına mahsus bir sabit yerden elde edilen temettüler için de aynı kural uygulanacaktır. Bu gibi hallerde, ticari kazançla ilişkin 7 nci veya serbest meslek kazancına ilişkin 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

6 ncı fıkra, bir Âkit Devletin, kendisinden kazanç elde eden ve diğer Âkit Devletin mukimi olan bir şirketin dağıttığı temettüler üzerinden veya dağıtmadığı kazançlardan herhangi bir vergi alamayacağını amirdir. Böylece, kaynak Devletin vergileme yetkisi kurum kazancına uygulanmakta fakat, bu kurumdan kâr payı elde eden kişilere doğru bir genişlemeye müsaade edilmemektedir. Fıkra, temettünün, kazancın elde edildiği Devletteki işyeri veya sabit yer ile temettü elde ediş olayı arasında etkin bir bağ bulunması hallerinin, kaynak Devlette vergilendirmeme prensibine istisna teşkil ettiği belirtilmektedir. Aynı şekilde kazancın elde edildiği Devletteki bir şirketin dağıtılmayan kazançlarından da vergi alınamayacağı, dağıtılan temettü veya dağıtılmamış kazançların bu Devlette elde edilen gelir veya kazançtan oluşmasının da aynı prensibin istisnasını oluşturduğu bu fıkra hükme bağlanmıştır.

Madde 11. – Faiz

1 inci fıkra, faizlerin vergilendirilmesindeki genel ilkeyi belirlemektedir. Buna göre, faizi vergilendirme hakkı lehdarın mukim olduğu Âkit Devlete ait olmaktadır.

2 nci fıkra, faizlerin doğduğu Devlete, faizin gayrisafı tutarı üzerinden azami % 10 vergi alma hakkı tanınacağı öngörülmektedir.

3 üncü fıkra, Âkit Devletlerin Hükümetlerine ve merkez bankalarına ödenen faizlerin karşılıklı olarak vergiden muaf tutulmasına ilişkindir. Bu fıkra ayrıca, Türk Eximbank ve Moğolistan Ticareti Geliştirme Bankasına ödenen faizlerin de karşılıklı olarak vergiden muaf tutulduğu belirtilmektedir.

4 üncü fıkra, "faiz" teriminin kapsamı belirlenmiştir.

5 inci fıkra, bir işyeri vasıtasıyla elde edilen faiz gelirlerinin bu maddede yer alan tavizli vergi oranına göre değil, ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirileceği ile ilgilidir. Bunun yanı sıra Moğolistan açısından serbest mesleğin ifasına mahsus bir sabit yer vasıtasıyla sağlanan gelir için de aynı kural uygulanacaktır. Bu gibi hallerde ticari kazançla ilişkin 7 nci veya serbest meslek faaliyetlerine ilişkin 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

6 ncı fıkra, faiz gelirlerinin hangi durumda bir Âkit Devlette elde edilmiş sayılacağını hükme bağlamaktadır. Buna göre, faiz ödeyenin Devlet, mahallî idare, mukim veya bu Devlette bulunan bir işyeri olması halinde, söz konusu faizin bu Âkit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

7 nci fıkra, faiz miktarının belirlenmesinde muvazaa durumunu açıklığa kavuşturmaktadır. Fıkra hükmüne göre muvazaa yapabilecek kişiler, aralarında özel ilişki bulunan faiz ödeyicisi ile faiz lehdarı veya her ikisiyle bir başka kişi olarak belirtilmektedir. Muvazaa durumu ise, özel ilişkinin olmadığı hallerde, kişiler arasında kararlaştırılan faiz miktarını aşan bir faizin ödenmesi olarak ortaya konmuştur. Bu durumda fazla kısım, bu maddede tanımlanan ve indirimli vergiye tabi olan bir faiz olarak nitelendirilmeyip, Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak Âkit Devletlerin iç mevzuatına göre vergilendirilecektir.

Madde 12. — Gayrimaddî Hak Bedelleri

1 inci fıkra, vergilemedeki genel ilkeyi belirlemekte ve vergileme hakkını ödeme yapılan kişinin mukim olduğu Devlete tanımaktadır.

2 nci fıkra hükmlü, gayrimaddî hak bedellerinin elde edildiği Devlete de % 10'u aşmayacak şekilde vergi alma hakkı tanımaktadır.

3 üncü fıkra, gayrimaddî hak bedellerinin tanımı ile ilgilidir.

4 üncü fıkra, bir işyeri vasıtasıyla elde edilen gayrimaddî hak bedellerinin bu maddede yer alan tavizli vergi oranına göre değil, ticarî kazanç hükümlerine göre vergilendirileceği ile ilgilidir. Bunun yanısıra Moğolistan açısından serbest mesleğin ifasına mahsus bir sabit yerden elde edilen gayrimaddî hak bedelleri için de aynı kural uygulanacaktır. Bu gibi hallerde ticarî kazançla ilişkin 7 nci veya serbest meslek faaliyetlerine ilişkin 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

5 inci ve 6 ncı fıkralarda, faizde olduğu gibi gayrimaddî hak bedellerinin nerede elde edilmis sayılacağı ve muvazaalı durumlarda nasıl vergilendirileceğine ilişkin özel hükümler yer almaktadır.

Madde 13. — Sermaye Değer Artış Kazançları

1 inci fıkrada, 6 ncı maddede tanımlanan gayrimenkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançların, bu varlıkların bulunduğu Âkit Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir.

2 nci fıkrada, bir işyerinin aktifine dahil olan veya serbest meslek faaliyetinin icrasında kullanılan sabit yere ait menkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançların, işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Âkit Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır.

3 üncü fıkrada, bir Âkit Devlet mukimince uluslararası trafikte işletilen gemi, uçak veya kara nakil vasıtaları ile bunların işletilmesine tahsis edilen menkul varlıkların satışından elde edilen kazançların yalnızca gemi, uçak veya kara nakil vasıtalarını işleten teşebbüsün kanunî merkezinin bulunduğu Âkit Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir.

4 üncü fıkrada, bu maddenin önceki fıkralarında sayılanların dışında kalan varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançların, bu varlıkları elden çıkaranların mukim olduğu Âkit Devlette; sözkonusu varlıkların iktisap tarihinden itibaren bir yıl içinde elden çıkarılmasından doğan değer artış kazançlarının ise gelirin elde edildiği kaynak Devlette vergilendirilebileceği öngörülmektedir.

Madde 14. — Serbest Meslek Faaliyetleri

Maddenin 1 inci fıkrasında, serbest meslek kazançlarının, kazancı elde edenin mukim olduğu Âkit Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır. Bununla beraber, bu kişinin diğer Devlette bulunan sabit bir yerden elde edeceği serbest meslek kazancının, bu diğer Devlette de vergilendirilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

2 nci fıkrada, “serbest meslek faaliyetleri” teriminin tanımı yapılmaktadır.

Madde 15. — Bağımlı Faaliyetler

1 inci fıkrada, bağımlı faaliyetlerin vergilendirilmesine ilişkin genel kural belirtilmektedir. Bu-

na göre, hizmetin diğer Devlete ifa edilmemesi şartıyla, bir Âkit Devlet mukimince elde edilen ücretler mukim olunan Devlette vergilendirilecektir. Hizmetin diğer Devlette ifa edilmesi halinde, belli şartlarla kaynak Devlete de vergileme yetkisi tanınabilecektir. Ancak sözkonusu kural, bu Anlaşmanın 16, 18, 19 ve 20 nci maddelerinde öngörülen hükümleri herhangi bir şekilde etkilemeyecektir. Diğer bir ifadeyle, yönetim kurulu üyeleri, emekliler, kamu görevlileri, öğretmenler ve öğrenciler 15 inci maddeye göre değil, kendileriyle ilgili maddelere göre vergilendirileceklerdir.

2 nci fıkrada, ücretin sadece mukim Devlette vergilendirilmesi için hangi şartların bir arada aranması gerektiği belirtilmektedir. Kaynak Devletin vergileme yapabilmesi için, öngörülen bu şartlardan birinin ihlali yeterlidir. Bir başka ifadeyle, diğer Devlette hizmet ifa eden bir Âkit Devlet mukiminin bu Devlette bir takvim yılı içinde bir veya bir kaç seferde toplam 183 günden fazla kalması veya ücret ödemesinin bu diğer Devletin mukimi olan bir işveren tarafından veya onun adına yapılması ya da sözkonusu ödemenin, işverenin bu diğer Devlette sahip olduğu işyerinden veya sabit yerden yapılması durumunda elde edilen ücretler kaynak Devlette vergilendirilecektir.

3 üncü fıkrada, Anlaşmanın 5 inci maddesinin 2 nci alt bendinde bahsedilen faaliyetlerde istihdam edilen kişilerin elde ettikleri gelir ile bir Âkit Devlet teşebbüstünce uluslararası trafikte işlenen gemi, uçak veya kara nakil vasıtalarında çalışan personelin bu sıfatları dolayısıyla elde ettikleri gelirlerin, diğer Devlette vergilendirilmeyeceği öngörülmektedir.

Madde 16. – Müdürlere Yapılan Ödemeler

Bu maddede, bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlette mukim bir şirketin yönetim kurulu üyesi olması dolayısıyla elde ettiği ücret ve diğer benzeri ödemelerin; bu diğer Âkit Devlette vergilendirileceği öngörülmektedir.

Madde 17. – Sanatçı ve Sporcular

1 inci fıkra, bir Âkit Devlet mukimi olan sanatçı ve sporcuların iştigal konuları ile ilgili şahsî faaliyetlerinden dolayı diğer Âkit Devlette elde ettikleri gelirlerin, bu faaliyetleri icra ettikleri diğer Âkit Devlette vergilendirileceğini hükme bağlamaktadır. Bu çerçevede, serbest meslek faaliyetleri ile bağımlı faaliyetleri düzenleyen 14 ve 15 inci madde hükümleri sanatçı ve sporcular açısından geçerli olmayıp, vergileme yalnızca 17 nci madde kapsamında yapılacaktır.

2 nci fıkra organizatörlerle ilgili olup, sanatçı ve sporcuların iştigal konularıyla ilgili faaliyetlerden doğan gelirin, sanatçı veya sporcuların kendilerine değil de bir başka gerçek veya tüzel kişiye yönelmesi halinde, vergilemenin, faaliyetin icra edildiği Devlette yapılacağını öngörmektedir. Ancak böyle bir durumda, ticarî kazançların, serbest meslek kazançlarının ve ücretlerin vergilendirilmesini düzenleyen bu Anlaşmanın 7, 14 ve 15 inci madde hükümleri dikkate alınmayıp, vergileme yalnızca 17 nci madde kapsamında yapılacaktır.

3 üncü fıkrada, Âkit Devletlerden birinin kamu fonlarının önemli desteği ile diğer Âkit Devlette icra edilen sanatsal ve sportif faaliyetlerden elde edilen gelirin bu diğer Âkit Devlette vergiden muaf tutulacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 18. – Emekli Maaşları

Bu madde, geçmiş hizmetler karşılığında ödenen emekli maaşları ve benzeri ödemelerin, bunları elde edenin mukim olduğu Devlette vergilendirileceği hükmünü öngörmektedir. Ancak, kamu görevleri karşılığında ödenen emekli maaşları bu madde kapsamının dışındadır.

Madde 19. – Kamu Görevleri

1 inci fıkra, kamu görevi karşılığında yapılan ödemeler ile bağlanan emekli maaşlarının yalnızca ödemeyi yapan Devlette vergilendirileceğini öngörmektedir.

2 nci fıkra, kamu iktisadî kuruluşlarında çalışanlar hakkında bu madde hükmünün değil, Anlaşmanın 15, 16 ve 18 inci madde hükümlerinin uygulanacağını öngörmektedir.

Madde 20. — Öğretmenler ve Öğrenciler

1 inci fıkra, öğretmen ve öğretim üyelerinin, öğretim veya bilimsel araştırma yapmak üzere bulundukları Devlette yararlanacakları vergi istisnasının sınırlarını belirlemektedir.

Buna göre bir Âkit Devletin mukimi olan öğretmen ve öğretim üyeleri iki yılı aşmayan bir süre içinde diğer Âkit Devlette yapmış oldukları öğretim ve araştırma karşılığında iki bahsedilen Devletin dışındaki kaynaklardan elde ettiği her türlü ödemeler bu Devlette vergiden istisna edilecektir.

2 nci fıkrada öğretmen ve öğretim görevlileri için öngörülen hükme benzer bir hüküm, öğrenciler, meslekî eğitim yapanlar ve stajyerler için de öngörülmektedir. Buna göre öğrenciler, meslekî eğitim yapanlar ve stajyerler, yalnızca geçim, öğrenim ve meslekî eğitim masraflarını karşılamak için bulundukları Âkit Devletin dışındaki kaynaklardan elde ettikleri paralar, Hükümet veya vergiden muaf diğer kurumlar tarafından verilen ödüller, burslar veya yapılan yardımlar veya bir takvim yılı içinde 183 günü aşmayacak şekilde öğrenim veya meslekî eğitim ile ilgili uygulama alışkanlıkları kazanmak için ifa edilen hizmetler dolayısıyla elde ettikleri ücretler dolayısıyla kaynak devlette vergilendirilmeyecektir.

Madde 21. — Diğer Gelirler

Bu maddede, nerede doğarsa doğsun bir Âkit Devlet mukimi tarafından elde edilen ve Anlaşmanın bundan önceki maddelerinde kavranmayan gelir unsurlarının, geliri elde eden kişinin mukim olduğu Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 22. — Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi

Madde, çifte vergilendirmenin ortadan kaldırılması ile ilgilidir.

Maddenin 1 inci fıkrasında, Türkiye’de mukim olan, başka bir deyişle Türkiye’de tam mükellef statüsünde olan gerçek kişilerin ve kurumların çifte vergilendirilmelerinin nasıl önleneceği açıklanmıştır.

Buna göre sözkonusu kişiler, bu anlaşma hükümleri çerçevesinde Moğolistan’da vergilendirilebilen bir gelir elde ettiklerinde -Türk Vergi Kanununun yabancı vergilerin mahsubu ile ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla- sözkonusu gelir üzerinden Türkiye’de ödedikleri vergiden Moğolistan’da ödeyecekleri vergiyi mahsup edebileceklerdir. Bununla birlikte bu mahsup, hiç bir zaman mahsuptan önce bu gelir için Moğolistan’da hesaplanan vergi miktarını aşmayacaktır.

2 nci fıkra, Moğolistan’da mukim kişilerin çifte vergilendirmeden nasıl kurtulacağını düzenlemektedir. Fıkraya göre, Türkiye’de gelir üzerinden ödenecek vergiler, Moğolistan’da gelir üzerinden ödenecek vergiden mahsup edilecektir. Bununla birlikte, bu mahsup tutarı Moğolistan vergi mevzuatı ve düzenlemeleri uyarınca Türkiye’de vergilendirilebilen bu gelir üzerinden hesaplanmış olan vergi miktarını aşmayacaktır.

3 üncü fıkrada, bir Türkiye mukiminin elde ettiği gelirden, bu Anlaşmanın “Temettü” “Faiz” ve “Gayrimaddi Hak Bedelleri” maddelerine ilişkin vergi miktarının Moğolistan tarafından çıkarılan Özel Teşvik Tedbirleri nedeniyle indirilmesi veya istisna edilmesi durumunda Moğolistan’da ödenmiş kabul edileceği; bu miktarın Türk Vergisinden mahsup edileceği ve bu hükmün Anlaşmanın yürürlüğe girmesini izleyen takvim yılının Ocak ayının birinci gününden 5 yıl sonra geçerliliğini kaybedeceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 23. — Ayrım Yapılmaması

Maddenin 1 inci fıkrasında, bir Âkit Devlet vatandaşlarının, diğer Âkit Devlette, o Devletin aynı koşullara sahip vatandaşlarına kıyasla daha değişik veya daha ağır bir vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacakları hükme bağlanmaktadır.

2 nci fıkarda, teşebbüslerin diğer Devlette sahip oldukları işyerlerinin, bu diğer Devletin aynı faaliyetleri yürüten teşebbüslerine kıyasla daha ağır bir vergilemeye tabi tutulmayacakları öngörülmektedir.

3 üncü fıkarda, ayırım yapmama prensibinin, bir Âkit Devletin bir veya birkaç mukimi tarafından doğrudan veya dolaylı olarak, kısmen ya da tamamen sermayesine sahip olunan veya kontrol edilen diğer Âkit Devlet teşebbüsleri için de geçerli olduğu belirtilmektedir.

4 üncü fıkarda, Âkit Devletlerin kendi mukimlerine uyguladıkları şahsî indirimler ile vergi ve matrah indirimlerini, diğer Devletin mukimlerine de uygulamak zorunda olmadıkları belirtilmiştir.

Madde 24. — Karşılıklı Anlaşma Usulü

Maddenin ilk iki fıkrası, bir Âkit Devlet mukiminin taraf Devletlerden herhangi birinin veya her ikisinin işlemlerinin kendisi açısından bu Anlaşma hükümlerine uygun olmayan sonuçlar yarattığı veya yaratacağı kanaatine varması halinde sorunun nasıl çözümleneceğini hükme bağlamaktadır.

1 inci fıkraya göre, bu kişi durumunu Âkit Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen müracaat usulleriyle bağlı kalmaksızın, mukimi olduğu Âkit Devletin yetkili makamına arzedeabilecektir.

2 nci fıkraya göre, kendisine başvuruda bulunulan yetkili makamın sorunu kendisinin çözemesi durumunda diğer Devletin yetkili makamıyla karşılıklı anlaşmaya varmak için gayret göstereceği belirtilmiştir.

Maddenin 3 üncü fıkrasında, yetkili makamların bu Anlaşmanın yorumundan veya uygulanmasından kaynaklanan sorunların çözümü için karşılıklı anlaşma usulünü kullanabilecekleri, 4 üncü fıkarda ise karşılıklı anlaşmanın ne şekilde yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 25. — Bilgi Değişimi

Bu Anlaşmanın tam anlamıyla uygulanabilmesi için iki Âkit Devletin vergi idareleri arasında gerekli hallerde yakın işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu maddede, Âkit Devletlerin hangi hallerde bilgi değişiminde bulunacakları, elde edilen bilgilerin kimlere verilebileceği ve bilgi değişiminin sınırları ele alınmıştır.

Madde 26. — Diplomat Hüviyetindeki Memurlar ve Konsolosluk Memurları

Bu maddede, diplomat hüviyetindeki memurlar ve konsolosluk memurlarının Devletler hukukunun genel kurallarına ve özel anlaşma hükümlerine göre yararlandıkları vergi ayrıcalıklarının bu Anlaşma hükümlerinden etkilenmeyeceği belirtilmektedir.

Madde 27. — Yürürlüğe Girme

Bu maddede, Anlaşmanın ne zaman yürürlüğe gireceği ve vergiler açısından ne zaman hüküm ifade edeceği belirtilmiştir. Buna göre Anlaşma, Âkit Devletlerin gerekli kanunî işlemlerin tamamlandığını birbirlerine bildirimlerini takiben, bu bildirimlerden sonuncusunun alındığı gün yürürlüğe girecek ve hükümleri, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği yılı izleyen takvim yılının Ocak ayının birinci günü veya daha sonraki her vergilendirme yılına ilişkin vergiler için uygulanacaktır.

Madde 28. – Yürürlükten Kalkma

Madde, Anlaşmanın feshedilinceye kadar yürürlükte kalacağını belirtmekte, fesih usulünü açıklamakta ve fesih halinin her iki Devlette hangi vergilendirme dönemleri için hüküm ifade edeceğini belirlemektedir.

PROTOKOL HÜKÜMLERİNİN GEREKÇESİ

Anlaşmanın bir bölümü oluşturan ve Anlaşma maddelerinde sonra yer alan Protokol tek fıkradan ibarettir.

24 üncü madde ile ilgili olarak

Moğolistan'ın Hizmet Ticareti genel Anlaşmasına katılması halinde, 22 nci maddenin 3 üncü fıkrasının yorumunda çıkacak her türlü tereddüdü bu Anlaşmanın 24 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasına göre; bu konuda da Âkit Devletler arasında uzlaşma sağlanmaması halinde, taraflarca kabul edilen diğer herhangi bir yönetme göre çözümleneceği belirtilmektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/295

Karar No. : 16

28.6.1996

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 17.4.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 4.6.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 23 üncü maddesi gereği Tali Komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, Esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı"nın görüşülmesi 53 üncü Hükümetin 6.6.1996 tarihinde istifa etmesi nedeniyle Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 78 nci maddesi gereği ertelenmiş, ancak, sözkonusu Tasarı yine aynı madde uyarınca, Bakanlar Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ve Komisyonlarında öncelikli olarak görüşülmesine devam olunmasına ilişkin Kararını içeren yazının 7.6.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulması üzerine, Komisyonumuzun 26.6.1996 tarihinde yaptığı 34 üncü Birleşimde Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşmüştür.

Bilindiği gibi, çağdaş dünyanın en önemli özelliklerinden biri, ülkeler arasındaki mal, sermaye ve emek akışının giderek yoğunlaşması nedeniyle ortaya çıkan ekonomiler arası etkileşimdir. Yabancı sermayeli şirketlerin kuruluşu, holdinglerin bünyelerindeki şirketleri dünyanın dört bir tarafına yayması, şirketlerin yabancı ülkelerde şube oluşturmaları, alacaklısı ve borçlusu farklı ülkelerde bulunan kredi ilişkilerinin yoğunlaşması gibi hususlar sermayenin sınır ötesi hareketlerinden kaynaklanmaktadır. Kişi ve kuruluşların birden fazla devlette gelir elde etmeleri dolayısıyla gelirlerden kaynaklanan verginin hangi devlette vergilendirileceğinin önemli bir sorun olarak ortaya çıkması da bu tablonun doğal sonucudur.

12 Eylül 1995 tarihinde Ulan-Bator'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması" ile;

– Söz konusu ülke vatandaşlarının aynı gelir üzerinden her iki ülkede ayrı ayrı vergilendirilmelerinin önlenmesi ve bu suretle her iki ülke yatırımcılarına karşılıklı olarak güvenli yatırım ortamı yaratılması,

— Vergi Kaçakçılığının önlenmesi ve muhtelif gelir unsurlarının vergilendirilmesine ilişkin il-
kelerin tespit edilmesi,

Amaçlanmaktadır.

Yapılan görüşmeleri takiben, sözü edilen Anlaşma ve eki Protokolün onaylanmasının uygun
bulunduğuna dair düzenlemeyi ihtiva eden Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek
maddelerin görüşmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komis-
yonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Biltekin Özdemir
Samsun

Bu Rapor Sözcüsü
Yıldırım Aktürk

Uşak

Üye

Sait Açıba

Afyon

Üye

Hikmet Uluğbay

Ankara

Üye

Saffet Kaya

Ardahan

Üye

Necmi Hoşver

Bolu

Üye

Nevfel Şahin

Çanakkale

Üye

Hüseyin Yayla

Hatay

Üye

Ali Er

İçel

Üye

Zekeriya Temizel

İstanbul

Üye

Sabri Tekir

İzmir

Üye

Zeki Ünal

Karaman

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanvekili
Nurhan Tekinel
Kastamonu

Üye

İbrahim Ertan Yülek

Adana

Üye

Gökhan Çapoğlu

Ankara

Üye

Metin Şahin

Antalya

Üye

Ataullah Hamidi

Batman

Üye

Mustafa Çiloğlu

Burdur

Üye

Salim Ensarioğlu

Diyarbakır

Üye

Adil Aşırım

İğdir

Üye

Algan Hacaloğlu

İstanbul

Üye

Ali Topuz

İstanbul

Üye

Esat Büttün

Kahramanmaraş

Üye

Fethi Acar

Kastamonu

(S. Sayısı : 50)

Üye
Nurettin Kaldırımçı
Kayseri

Üye
Mehmet Ali Yavuz
Konya
Üye
Ahmet Kabil
Rize

Üye
Veysel Atasoy
Zonguldak

Üye
Mustafa Ünalı
Konya
(İmzada bulunamadı.)
Üye
Miraç Akdoğan
Malatya
Üye
Cevat Ayhan
Sakarya

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 12 Eylül 1995 tarihinde Ulan Bator'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması" ve eki Protokolün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Mesut Yılmaz

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başb. Yard.

N. Menteşe

Devlet Bakanı

R. Saracoglu

Devlet Bakanı

A. Yılmaz

Devlet Bakanı

A. Aksu

Devlet Bakanı

H. Ü. Söylemez

Devlet Bakanı

E. Aşık

Devlet Bakanı

Y. Törüner

Devlet Bakanı

İ. Aykut

Devlet Bakanı

A. Gökdemir

Devlet Bakanı V.

A. Aksu

Devlet Bakanı

İ. Y. Dedelek

Devlet Bakanı V.

A. O. Güner

Devlet Bakanı

Ü. Erkan

Devlet Bakanı

E. Taranoğlu

Devlet Bakanı

M. H. Dağlı

Adalet Bakanı

M. Ağar

Millî Savunma Bakanı

M. O. Sungurlu

İçişleri Bakanı

C. G. Güney

Dışişleri Bakanı

E. Gönensay

Maliye Bakanı

L. Kayalar

Millî Eğitim Bakanı

T. Tayan

Bayındırlık ve İskân Bakanı

M. Keçeciler

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Ulaştırma Bakanı

Ö. Barutçu

Tarım ve Köyişleri Bakanı

İ. Atilla

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

E. Kul

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Enerji ve Tab. Kay. Bakanı

H. H. Doğan

Kültür Bakanı

A. O. Güner

Turizm Bakanı

İ. Saygın

Orman Bakanı

N. Ercan

Çevre Bakanı

M. R. Taşar

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Moğolistan Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. – Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE MOĞOLİSTAN
ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE
ÇİFTE VERGİLENDİRMİYİ ÖNLEME VE VERGİ
KAÇAKÇILIĞINA ENGEL OLMA
ANLAŞMASI**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE
MOĞOLİSTAN HÜKÜMETİ**

**Gelir üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önleyen ve iki
ülke arasındaki ekonomik işbirliğini teşvik eden bir Anlaşma yapmak
İsteğiyle**

AŞAĞIDAKİ ANLAŞMAYA VARMIŞLARDIR:

Madde 1

KİŞİLERE İLİŞKİN KAPSAM

Bu Anlaşma, vergilendirme bakımından, Akit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olan kişilere uygulanacaktır.

Madde 2

KAVRANAN VERGİLER

1. B  Anlaşma, hangisinde ne şekilde alındığına bakılmaksızın, herbir Akit Devlette veya politik alt bölümlerinde ya da mahalli idarelerinde gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacaktır,

2. Menkul veya gayrimenkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançlara uygulanan vergiler ile ücretin veya maaşın toplam tutarı üzerinden m teşebbislerce ödenen vergiler ve sermaye kıymet artışları üzerinden uygulanan vergiler de dahil olmak üzere, toplam gelir veya gelirin unsurları üzerinden alınan tüm vergiler, gelirden alınan vergiler olarak kabul edilecektir.

3. Anlaşmanın uygulanacağı řu anda geçerli olan vergiler özellikle:

a) Türkiye'de:

- i) gelir vergisi;
- ii) kurumlar vergisi;
- iii) gelir vergisi ve kurumlar vergisi üzerinden alınan fon payı;

(Bundan böyle "Türk Vergisi" olarak bahsedilecektir).

b) Moğolistan'da:

- i) gerçek kişilerden alınan gelir vergisi;
- ii) kurumlardan alınan gelir vergisidir.

(Bundan böyle "Moğol Vergisi" olarak bahsedilecektir).

4. Bu Anlaşma aynı zamanda, Anlaşmanın imza tarihinden sonra mevcut vergilere ilave olarak veya onların yerine alınan ve mevcut vergilerle aynı nitelikte olan veya onlara önemli ölçüde benzeyen vergilere de uygulanacaktır. Akit Devletlerin yetkili makamları, ilgili vergi mevzuatlarında yapılan herhangi bir önemli değişikliği söz konusu değişiklikten sonraki makul bir süre içerisinde birbirlerine bildireceklerdir.

Madde 3

GENEL TANIMLAR

1. B  Anlaşmanın amaçları yönünden, metin aksini öngörmedikçe:

a) "Türkiye" terimi, Türkiye'nin sahip olduğu egemenlik alanını, karasularını, aynı zamanda uluslararası hukuka uygun olarak doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması amacıyla yargı yetkisi veya egemenlik haklarına sahip olduğu deniz alanlarını ifade eder.

ii) "Moğolistan" terimi, coğrafî anlamda kullanıldığı zaman Moğolistan egemenlik alanını, uluslararası hukuk uyarınca doğal kaynaklarını işletme haklarına sahip olması nedeniyle bu Akit Devletin vergi kanunlarının yürürlükte olduğu alanları ifade eder.

b) "Bir Akit Devlet" ve "diğer Akit Devlet" terimleri, metnin gereğine göre, Türkiye veya Moğolistan anlamına gelir;

c) "Vergi" terimi, bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde kavranan vergiler anlamına gelir;

d) "Kişi" terimi, bir gerçek kişiyi, bir şirketi ve kişilerin oluşturduğu diğer herhangi bir kuruluşu kapsamına alır;

- e) "Şirket" terimi, herhangi bir kurum veya vergileme yönünden kurum olarak muamele gören herhangi bir kuruluş anlamına gelir;
- f) "Kayıtlı merkez" terimi, Türk Ticaret Kanunu'na göre kaydı yapılan kanuni ana merkez veya Moğol İktisadi Kuruluş Kanunu'na göre kaydı yapılan kanuni ana merkez anlamına gelir.
- g) "Vatandaş" terimi:
- i) bir Akit Devletin vatandaşlığına sahip herhangi bir gerçek kişiyi;
  - ii) bir Akit Devlette yürürlükte olan mevzuata göre kişilik kazanan herhangi bir hükmi şahsı, ortaklığı veya dемеęi ifade eder.
- h) "Bir Akit Devletin teşebbüsü" ve "diğer Akit Devletin teşebbüsü" terimleri sırasıyla, bir Akit Devlet mukimi tarafından işletilen bir teşebbüs ve diğer Akit Devlet mukimi tarafından işletilen bir teşebbüs anlamına gelir;
- i) "Yetkili makam" terimi:
- i) Türkiye'de, Maliye Bakanını veya onun yetkili temsilcisini; ve
  - ii) Moğolistan'da, Maliye Bakanını veya onun yetkili temsilcisini ifade eder;
- j) "Uluslararası trafik" terimi, bir Türk veya Moğol teşebbüsü tarafından, yalnızca aynı Akit Devletin sınırları içinde bulunan yerler arasında yapılan gemi, uçak veya kara nakli vasıtası taşımacılığı hariç olmak üzere, gemi, uçak veya kara nakil vasıtası işletilerek yapılan taşımacılığı ifade eder.

2. Bir Akit Devletin bu Anlaşmayı uygulaması bakımından, metin aksini öngörmedikçe, Anlaşmada tanımlanmamış her terim, Anlaşmaya konu teşkil eden vergilerin yer aldığı Devletin mevzuatında öngörülen anlamı taşır.

Madde 4

MUKİM

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından, "bir Akit Devletin mukimi" terimi, o Devletin mevzuatı gereğince ev, ikametgah, kanuni ana merkez (kayıtlı merkez), yönetim yeri veya benzer yapıda diğer herhangi bir kriter nedeniyle vergi mükellefi olan kişi anlamına gelir.

2. 1 inci fıkra hükümleri dolayısıyla bir gerçek kişi, her iki Akit Devlette de mukim olduğunda, bu kişinin durumu aşağıdaki kurallara göre belirlenecektir:

- a) Bu kişi, daimi olarak kalabileceği bir meskenin bulunduğu Devletin mukimi kabul edilecektir. Eğer bu kişinin her iki Devlette de daimi olarak kalabileceği bir meskeni varsa, bu kişi, kişisel ve ekonomik ilişkilerinin daha yakın olduğu Devletin bir mukimi olarak kabul edilecektir (hayati menfaatlerin merkezi);
- b) Eğer kişinin hayatı menfaatlerinin merkezinin yer aldığı Devlet saptanamazsa veya her iki Devlette de daimi olarak kalabileceği bir meskeni yoksa, bu kişi kalmayı adet edindiği evin bulunduğu Akit Devletin bir mukimi olarak kabul edilecektir;
- c) Eğer kişinin her iki Akit Devlette de kalmayı adet edindiği bir ev varsa veya böyle bir ev sözkonusu değilse, bu kişi vatandaşı bulunduğu Devletin bir mukimi olarak kabul edilecektir;

- d) Eğer kişi her iki Devletin de vatandaşıysa veya her iki Devletin de vatandaşı değilse, Akit Devletlerin yetkili makamları sorunu karşılıklı anlaşmayla çözeceklerdir.

3. 1 inci fıkra hükümleri dolayısıyla gerçek kişi dışındaki bir kişi her iki Akit Devletin de mukimi olduğunda, bu kişi kayıtlı merkezinin bulunduğu Akit Devletin bir mukimi olarak kabul edilecektir.

Madde 5

İŞYERİ

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından "işyeri" terimi, bir teşebbüsün işinin tamamen veya kısmen yürütüldüğü işe ilişkin sabit bir yer anlamına gelir.

2. "İşyeri" terimi özellikle şunları kapsamına alır:

- a) Yönetim yeri;
- b) Şube;
- c) Büro;
- d) Fabrika;
- e) Atelye;
- f) Maden ocağı, petrol veya doğal gaz kuyusu, taş ocağı veya doğal kaynakların çıkarıldığı diğer herhangi bir yer, ve
- g) Yirmidört ayı aşan bir süre devam eden bir inşaat şantiyesi, yapım, kurma veya montaj projesi veya bu faaliyetlerle ilgili gözetim faaliyetleri. Bir şantiye, hazırlık çalışmaları dahil olmak üzere, müteahhidin inşaatta çalışmalarına başladığı tarihten itibaren oluşur.

3. Bu maddenin daha önceki hükümleri ile bağlı kalınmaksızın, "işyeri" teriminin aşağıdaki hususları kapsamadığı kabul edilecektir:

- a) Teşebbüs olanaklarının, yalnızca teşebbüse ait malların veya ticari eşyanın depolanması, teşhiri ve teslimi amacıyla kullanılması;
- b) Teşebbüse ait mal veya ticari eşya stoklarının yalnızca depolama, teşhir veya teslim amacıyla elde tutulması;
- c) Teşebbüse ait mal ve ticari eşya stoklarının yalnızca bir başka teşebbüse ilettilmesi amacıyla elde tutulması;
- d) İşe ilişkin sabit bir yerin yalnızca teşebbüse mal veya ticari eşya satın alma veya bilgi toplama amacıyla elde tutulması;
- e) İşe ilişkin sabit bir yerin teşebbüs için yalnızca hazırlayıcı veya yardımcı karakter taşıyan diğer herhangi bir işin yapılması amacıyla elde tutulması;
- f) İşe ilişkin sabit bir yerin, yalnızca (a) ile (e) bentlerinde bahsedilen faaliyetlerin bir veya birkaçını bir arada icra etmek için elde tutulması; ancak bu faaliyetlerin bir arada icra edilmesi sonucunda kendini gösteren toplu faaliyetin hazırlayıcı veya yardımcı karakterde olması şarttır.

4. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, bir kişi -5 inci fıkranın uygulanacağı bağımsız nitelikteki acente dışında- diğer Akit Devletin bir teşebbüsü adına hareket ederse ve bu Devlette teşebbüs adına mukavele akdetme yetkisine sahip olup, bu yetkisini mutaden kullanırsa, söz konusu kişinin faaliyetleri 3 üncü fıkrafta belirtilenlerle sınırlı olmadıkça, bu teşebbüs, bu kişinin teşebbüs adına gerçekleştirdiği her türlü faaliyet dolayısıyla ilk bahsedilen Devlette bir işyerine sahip kabul edilecektir. Ancak, anılan fıkra hükmü çerçevesinde işe ilişkin sabit bir yerden yürütülen faaliyetler bu yer bir işyeri haline getirmeyecektir.

5. Bir Akit Devlet teşebbüsü, diğer Devlette işlerini yalnızca, kendi işlerine olağan şekilde devam eden bir simsar, bir genel komisyon acentesi veya bağımsız statüde diğer herhangi bir acente vasıtasıyla yürüttüğü için bu diğer Akit Devlette bir işyerine sahip kabul olunmayacaktır.

6. Bir Akit Devletin mukimi olan bir şirket, diğer Akit Devletin mukimi olan veya bu diğer Devlette ticari faaliyette bulunan bir şirketi (bir işyeri vasıtasıyla veya diğer bir şekilde) kontrol eder ya da onun tarafından kontrol edilirse, bu şirketlerden herhangi biri diğeri için bir işyeri oluşturmaz.

Madde 6

GAYRİMENKUL VARLIKLARDAN ELDE EDİLEN GELİR

1. Bir Akit Devlet mukiminin diğer Akit Devlette bulunan gayrimenkul varlıklardan elde ettiği gelir (tarım veya ormancılıktan elde edilen gelir dahil), bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. "Gayrimenkul varlık" terimi, sözkonusu varlığın bulunduğu Akit Devletin mevzuatına göre tanımlanacaktır. Gemiler, vapurlar, uçaklar ve kara nakil vasıtaları gayrimenkul varlık sayılmayacaktır.

"Gayrimenkul varlık" terimi, her halükarda, gayrimenkul varlığa müteferri varlıkları, tarım ve ormancılıkta kullanılan hayvanları ve araçları (balık üretim ve yetiştiriciliği alanları dahil) özel hukuk hükümlerinin uygulanacağı gayrimenkul mülkiyetine ilişkin hakları, gayrimenkul intifa haklarını ve maden ocaklarının, kaynakların ve diğer doğal kaynakların işletilmesi veya işletme hakkı karşılığında doğan sabit ya da değişken ödemeler üzerindeki hakları kapsayacaktır.

3. 1 inci fıkra hükümleri, gayrimenkul varlığın doğrudan kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelire uygulanacaktır.

4. 1 inci ve 3 üncü fıkra hükümleri aynı zamanda, bir teşebbüsün gayrimenkul varlıklardan elde ettiği gelir ile serbest meslek faaliyetlerinin icrasında kullanılan gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelire de uygulanacaktır.

Madde 7

TİCARİ KAZANÇLAR

1. Bir Akit Devlet teşebbüsüne ait kazanç, sözkonusu teşebbüs diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunmadıkça, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Eğer teşebbüs yukarıda bahsedilen şekilde ticari faaliyette bulunursa, teşebbüsün kazançları diğer Devlette, yalnızca bu işyerine atfedilebilen miktarla sınırlı olmak üzere, vergilendirilebilir.

2. 3 üncü fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsü diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunduğu, bu işyerine her iki Akit Devlette de, eğer bu işyeri, aynı veya benzer koşullar altında, aynı veya benzer faaliyetlerde bulunan, tamamen ayrı ve bağımsız bir teşebbüs olsaydı ve işyerini oluşturduğu teşebbüsten tamamen bağımsız nitelik kazansaydı, ne kazanç elde edecek ise, aynı miktarda bir kazanç atfedilecektir.

3. Bir işyerinin kazancı belirlenirken, işyerinin bulunduğu Devlette veya başka herhangi bir yerde yapılan, yönetim ve genel idare giderlerini de kapsamına alan, işyerinin amaçlarına uygun düşen giderlerin indirilmesine müsaade edilecektir.

4. İşyerine, bu işyeri tarafından teşebbüs adına yalnızca mal veya ticari eşya satın alınması dolayısıyla hiç bir kazanç atfedilmeyecektir.

5. Kazanç, bu Anlaşmanın diğer maddelerinde ayrı olarak düzenlenen gelir unsurlarını da kapsamına aldığı, o maddelerin hükümleri bu madde hükümlerinden etkilenmeyecektir.

Madde 8

DENİZ, HAVA VE KARA TAŞIMACILIĞI

1. Bir Akit Devlet teşebbüsünün, uluslararası trafikte gemi, uçak veya kara nakil vasıtası işletmeciliğinden diğer Akit Devlette elde ettiği kazanç, yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir.

2. Bu Anlaşmanın 1 inci fıkraya hükmü, aynı zamanda bir ortaklığa, bir bağlı işletmeye veya uluslararası işletilen bir acenteye iştirak dolayısıyla elde edilen kazançlara da uygulanacaktır.

Madde 9

BAĞIMLI TEŞEBBÜSLER

1. a) Bir Akit Devlet teşebbüsü doğrudan veya dolaylı olarak diğer Akit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında, veya
- b) Aynı kişiler, doğrudan veya dolaylı olarak bir Akit Devlet teşebbüsünün ve diğer Akit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında

ve her iki halde de, iki teşebbüs arasındaki ticari ve mali ilişkilerde oluşan veya empoze edilen koşullar, bağımsız teşebbüsler arasında oluşması gereken koşullardan farklılaştığında, bu teşebbüslerden birisinde olması gereken, fakat bu koşullar dolayısıyla kendini göstermeyen kazanç, o teşebbüsün kazancına eklenir ve buna göre vergilendirilebilir.

2. Bir Akit Devletin kendi teşebbüslerinden birinin kazancına dahil ettiği ve vergilediği kazanç, diğer Akit Devlette vergilendirilen bu diğer Devlet teşebbüslerinden birinin de kazancını içerebilir. Aynı zamanda, bu ilk bahsedilen Devletin teşebbüsünün dahil ettiği kazanç, bildirilen kazanç olmayıp bağımsız teşebbüsler arasında oluşacak ilişkiler gözönünde tutularak, sonradan bu ilk bahsedilen Devlette yürütülen hesaplamalar sonucunda belirlenen kazanç olabilir. Böyle bir durum kendini gösterdiğinde, eğer diğer Devlet bu düzenlemenin haklı olduğu kanaatine varırsa, sözkonusu kazanç üzerinden alınan verginin miktarında gerekli düzeltmeleri yapmak durumundadır. Bu düzeltme yapılırken, bu Anlaşmanın diğer hükümleri gözönünde tutulacak ve gerektiğinde Akit Devletlerin yetkili makamları birbirlerine danışacaklardır.

Madde 10

TEMETTÜLER

1. Bir Akit Devletin mukimi olan bir şirket tarafından diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen temettüler, burdiğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber, sözkonusu temettüler, aynı zamanda ödemeyi yapan şirketin mukimi olduğu Akit Devlette ve bu Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak, temettü elde eden, temettünün gerçek lehđarı ise, bu şekilde alınacak vergi, gayrisafi temettü tutarının yüzde 10'unu aşmayacaktır.

3. Bu maddede kullanılan "temettü" terimi, hisse senetlerinden, intifa senetlerinden veya intifa haklarından, kurucu hisse senetlerinden veya alacak niteliğinde olmayıp kazanç katılmayı sağlayan diğer haklardan elde edilen gelirleri, bunun yanısıra dağıtımı yapan şirketin mukimi olduğu Devletin mevzuatına göre, vergileme yönünden hisse senetlerinden elde edilen gelirle aynı muameleyi gören diğer şirket haklarından elde edilen gelirler ile yatırım fonu ve yatırım ortaklığından elde edilen gelirleri kapsar.

4. Diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunan bir Akit Devlet şirketinin kazancı, bu işyerinin bulunduğu Akit Devlette 7 nci maddede göre vergilendirildikten sonra, kalan kısım üzerinden de, bu maddenin 2 nci fıkrasına uygun olarak vergilendirilebilir.

5. Bir Akit Devlet mukimi olan temettü lehdarı, temettüyü ödeyen şirketin mukim olduğu diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunursa veya bir Türkiye mukimi, Moğolistan'da bulunan bir sabit yer vasıtasıyla Moğolistan'da serbest meslek faaliyeti icra ederse ve sözkonusu temettü elde ediş olayı ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre, 7 nci veya 14 üncü maddelerin hükümleri uygulanacaktır.

6. 10 uncu maddenin 4 üncü fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet mukimi olan bir şirket, diğer Akit Devlette kazanç veya gelir elde ettiğinde, bu diğer Akit Devlet bu şirket tarafından ödenen temettüler üzerinden herhangi bir vergi alamaz. Bunun istisnasını, sözkonusu temettülerin bu diğer Devletin mukimlerinden birine ödenmesi veya temettü elde ediş olayı ile bu diğer Akit Devlette bulunan bir işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunması oluşturur. Aynı şekilde, bu diğer Devlet bu şirketin dağıtılmayan kazançları üzerinden de bir dağıtılmayan kazanç vergisi alamaz. Dağıtılan temettülerin veya dağıtılmamış kazancın tamamen veya kısmen bu diğer Devlette elde edilen kazançtan veya gelirden oluşması durumu değiştirmez.

Madde 11

FAİZ

1. Bir-Akit Devlette doğan ve diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen faiz, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber, bu faiz, elde edildiği Akit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak, faiz elde eden kişi faizin gerçek lehdarı ise, bu şekilde alınacak vergi, faizin gayrisafi tutarının yüzde 10'unu aşmayacaktır.

3. 2 nci fıkra hükümlerine bakılmaksızın;

a) Moğolistan'da doğan ve Türkiye Hükümetine veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na veya Türkiye İhracat Kredi Bankası'na ödenen faizler Moğol vergisinden muaf tutulacaktır.

b) Türkiye'de doğan ve Moğolistan Hükümetine veya Moğolistan Merkez Bankası'na veya Ticareti Geliştirme Bankası'na ödenen faizler Türk vergisinden muaf tutulacaktır.

4. Bu maddede kullanılan "faiz" terimi, ipotek garantisine bağlı olsun olmasın veya kazanç paylaşma hakkını tanınan tanınmasın Devlet tahvillerinden, bonolardan veya borç senetlerinden ve her çeşit alacaktan doğan gelir ile bu gelirin elde edildiği Akit Devletin vergi mevzuatına göre ikrazat geliri sayılan diğer bütün gelirleri kapsar.

5. Bir Akit Devlet mukimi olan faiz lehdarı, faizin elde edildiği diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunursa veya bir Türkiye mukimi Moğolistan'da bulunan sabit yeri kullanarak Moğolistan'da serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve sözkonusu faizin ödendiği alacak ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre, 7 nci veya 14 üncü maddelerin hükümleri uygulanacaktır.

6. Bir Devletin kendisi, politik alt bölümü, mahalli idaresi veya mukimi tarafından ödenen faizin, o Akit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, faiz ödeyen kişi, bir Akit Devletin mukimi olsun veya olmasın, bir Akit Devlette faiz ödemeye neden olan borç-alacak ilişkisiyle bağlantılı bir işyerine veya sabit yere sahip olduğunda ve faiz bu işyeri veya sabit yer tarafından yüklenildiğinde, sözkonusu faizin, işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

7. Alacak karşılığında ödenen faizin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında var olan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ve lehdar arasında kararlaştırılacak miktarı aştığında, bu madde hükümleri yalnızca en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ilave ödeme, bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak her bir Akit Devletin mevzuatına göre vergilendirilecektir.

Madde 12

Gayrimaddi Hak Bedelleri

1. Bir Akit Devlette doğan ve diğer Akit Devletin bir mukimine ödenen gayrimaddi hak bedelleri, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber, sözkonusu gayrimaddi hak bedelleri elde edildikleri Akit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak, gayrimaddi hak bedeli elde eden kişi gayrimaddi hak bedelinin gerçek lehdarı ise, bu şekilde alınacak vergi, gayrimaddi hak bedelinin gayrisafi tutarının yüzde 10'unu aşmayacaktır.

3. Bu maddede kullanılan "gayrimaddi hak bedelleri" terimi, sinema filmleri, radyo ve televizyon yayınlarında kullanılan filmler ve bantlar dahil olmak üzere edebi, sanatsal veya bilimsel her nevi telif hakkının, her nevi patentin, alameti farikanın, desen veya modelin, planın, gizli formül veya üretim yönteminin veya sınai, ticari veya bilimsel tecrübeye dayalı bilgi birikiminin kullanma imtiyazı, kullanma hakkı veya satışı ile sınai, ticari, bilimsel teçhizatın kullanma imtiyazı veya kullanma hakkı karşılığında ödenen her türlü bedelleri kapsar.

4. Bir Akit Devlet mukimi olan gayrimaddi hak bedelinin gerçek lehdarı, sözkonusu bedelin elde edildiği diğer Akit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticari faaliyette bulunursa veya bir Türkiye mukimi Moğolistan'da bulunan sabit bir yer kullanarak serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve sözkonusu bedelin ödendiği hak veya varlık ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, bu maddenin 1 inci ve 2 nci fıkrası hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda, olayına göre, 7 nci veya 14 üncü maddelerin hükümleri uygulanacaktır.

5. Bir Devletin kendisi, politik alt bölümü, mahalli idaresi veya mukimi tarafından ödenen gayrimaddi hak bedelinin, o Akit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, gayrimaddi hak bedelini ödeyen kişi, bir Akit Devletin mukimi olsun veya olmasın, bir Akit Devlette gayrimaddi hak bedelini ödemeye neden olan hak veya varlık ile bağlantılı bir işyerine veya sabit yere sahip olduğunda ve gayrimaddi hak bedeli bu işyeri veya sabit yer tarafından yüklenildiğinde, sözkonusu gayrimaddi hak bedelinin, işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Akit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

6. Kullanım, hak veya bilgi karşılığında ödenen gayrimaddi hak bedelinin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında var olan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ile gerçek lehdar arasında kararlaştırılacak miktarı aştığında, bu madde hükümleri yalnızca en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ilave ödeme, bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Akit Devletin mevzuatına göre vergilendirilecektir.

Madde 13

Sermaye Değer Artış Kazançları

1. Bir Akit Devlet mukimince, diğer Akit Devlette yer alan ve 6 ncı maddede belirtilen gayrimenkul varlıkların elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir Akit Devlet teşebbüsünün diğer Akit Devlette sahip olduğu bir işyerinin ticari varlığına dahil menkul varlıkların veya bir Akit Devlet mukiminin diğer Akit Devlette serbest meslek faaliyeti icra etmek üzere kullandığı bir sabit yere ait menkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazanç, bu işyerinin veya sabit yerin (yalnız veya tüm teşebbüsle birlikte) elden çıkarılmasından doğan kazanç da dahil olmak üzere, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

3. Bir Akit Devlet mukimince uluslararası trafikte işletilen gemi, uçak veya kara nakil vasıtalarının veya sözkonusu gemi, uçak veya kara nakil vasıtalarının işletilmesiyle ilgili menkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançlar, yalnızca bu Akit Devlette vergilendirilecektir.

4. 1, 2 ve 3 üncü fıkralarda belirtilenlerin dışında kalan varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazançlar, yalnızca elden çıkararın mukim olduğu Akit Devlette vergilendirilecektir. Bununla beraber, diğer Akit Devlette elde edilen ve bundan önceki cümlede bahsedilen sermaye değer artış kazançları, iltisap ve elden çıkarma arasındaki süre bir yılı aşmadığı takdirde, diğer Akit Devlette vergilendirilebilecektir.

Madde 14

SERBEST MESLEK FAALİYETLERİ

1. Bir Akit Devlet mukiminin serbest meslek faaliyetleri veya bağımsız nitelikteki diğer faaliyetler dolayısıyla elde ettiği gelir, bu kişi diğer Akit Devlette faaliyetlerini icra etmek için sürekli kullanabileceği bir sabit yere sahip olmadıkça, yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilebilecektir. Eğer kişi böyle bir sabit yere sahip olursa, gelir bu diğer Devlette, sözkonusu sabit yere atfedilebilen miktarla sınırlı olmak üzere vergilendirilebilir.

2. "Serbest meslek faaliyetleri" terimi, özellikle bağımsız olarak yürütülen bilimsel, edebi, sanatsal, eğitici veya öğretici faaliyetleri, bunun yanısıra doktorların, avukatların, mühendislerin, mimarların, dişçilerin ve muhasebecilerin bağımsız faaliyetlerini de kapsamına alır.

Madde 15

BAĞIMLI FAALİYETLER

1. 16, 18, 19 ve 20 nci maddelerin hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet mukiminin bir hizmet akdi dolayısıyla elde ettiği maaş, ücret ve diğer benzeri ödemeler, bu hizmet diğer Akit Devlette ifa edilmedikçe, yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir. Hizmet diğer Devlette ifa edilirse, buradan elde edilen gelir, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. 1 inci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devlet mukiminin diğer Akit Devlette ifa ettiği bir hizmet dolayısıyla elde ettiği gelir, eğer:

- a) Gelir elde eden kişi, bu diğer Devlette ilgili takvim yılı içinde bir veya birkaç seferde toplam 183 günü aşmayacak şekilde kalırsa, ve
- b) Ödeme, diğer Devletin mukimi olmayan bir işveren tarafından veya böyle bir işveren adına yapılırsa, ve
- c) Ödeme, işverenin diğer Devlette sahip olduğu bir işyerinden veya sabit yerden yapılmazsa

yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir.

3. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümlerine bağlı kalınmaksızın, bir Akit Devlet mukiminin diğer Akit Devlette icra edilen çalışma karşılığında elde ettiği maaş, ücret ve diğer benzeri ödemeler, eğer bu çalışma:

- a) bu Anlaşmanın 5 inci maddesinin 2 nci alt bendinde bahsedilen bir inşaat şantiyesi, yapım, montaj veya kurma projesi ile ilgili ise;
- b) bir Akit Devlet mukimi teşebbüsün uluslararası trafikte işlettiği gemi, uçak veya kara nakil vasıtalarının icra edilen işler ile ilgili ise; bu diğer Akit Devlette vergilendirilmeyecektir.

Madde 16

MÜDÜRLERE YAPILAN ÖDEMELER

Bir Akit Devlet mukiminin, diğer Akit Devlet mukimi olan bir şirketin yönetim kurulu üyesi olması dolayısıyla elde ettiği ücret ve diğer benzeri ödemeler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

Madde 17

SANATÇI VE SPORCULAR

1. 14.üncü ve 15.inci maddelerin hükümlerine bakılmaksızın, bir Akit Devlet mukimi-olan tiyatro, sinema, radyo veya televizyon artistliği yapan veya müzisyen olarak çalışan bir sanatçının veya bir sporcunun diğer Akit Devlette icra ettiği bu nitelikteki şahsi faaliyetleri dolayısıyla elde ettiği gelir, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir sanatçının ya da sporcunun icra ettiği bu nitelikteki faaliyetlerden doğan gelir, sanatçının veya sporcunun kendisine değil de bir başkasına yönelirse, bu gelir 7.nci, 14.üncü ve 15.inci maddelerin hükümlerine bağlı kalmaksızın, sanatçı ya da sporcunun faaliyetlerinin icra edildiği Akit Devlette vergilendirilebilir.

3. Bir sanatçı veya sporcunun bir Akit Devlette icra ettiği faaliyetlerden elde ettiği gelir, bu Devlete yapılan ziyaretin, diğer Akit Devletin, politik alt bölümünün veya mahalli idaresinin kamusal fonlarından desteklenmesi halinde, bu Devlette vergiden muaf tutulacaktır.

Madde 18

EMEKLİ MAAŞLARI

19.uncu maddenin 1.inci fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet mukimine geçmiş çalışmalarının karşılığında ödenen emekli maaşları ve sağlanan diğer benzeri menfaatler, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

Madde 19

KAMU GÖREVLERİ

1. Bir Devletin kendisine, bir politik alt bölümüne veya bir mahalli idaresine bir kamu görevi dolayısıyla bir gerçek kişi tarafından verilen hizmetler karşılığında, bu Devlet, alt bölüm veya idare tarafından veya bunlarca oluşturulan fonlardan sağlanan her türlü ödemeler, emekli maaşları da dahil bu Devlette vergilendirilecektir.

2. Bir Akit Devletin kendisi, politik alt bölümü veya mahalli idaresi tarafından yürütülen ticari faaliyetlerle bağlantılı hizmetler karşılığında sağlanan maaşlara, her türlü ödemelere ve emekli maaşlarına bu Anlaşmanın 15, 16 ve 18.inci madde hükümleri uygulanacaktır.

Madde 20

ÖĞRETMENLER VE ÖĞRENCİLER

1. Bir Akit Devleti ziyareti sırasında veya ziyaretinden hemen önce, diğer Akit Devletin mukimi olan ve ilk bahsedilen Devlette yalnızca öğretim ve bilimsel araştırma yapmak amacıyla iki yılı aşmayan bir süre veya süreler için bulunan bir öğretmen veya öğretim üyesinin, öğretim veya araştırma karşılığında, ilk bahsedilen Devletin dışındaki kaynaklardan elde ettiği her türlü ödemeler vergiden istisna edilecektir.

2. Bir Akit Devleti ziyareti sırasında veya ziyaretinden hemen önce, diğer Akit Devlet mukimi durumunda olan ve ilk bahsedilen Devlette yalnızca öğrenim veya mesleki eğitim amacıyla bulunan bir öğrenciye, mesleki eğitim gören kişiye veya stajyere geçimini, öğrenim veya mesleki eğitimi sağlayabilmesi için yapılan aşağıdaki ödemeler, ilk bahsedilen Devlette vergiden istisna edilecektir.

- a) geçimini, öğrenimini, çalışma, araştırma veya eğitimi sağlayabilmek için bu Akit Devlet dışındaki kaynaklardan yapılan ödemeler;
- b) Hükümet veya bir bilimsel, eğitimsel, kültürel veya vergiden muaf diğer kurumlar tarafından verilen ödüller, burslar veya yapılan yardımlar;
- c) öğrenim veya mesleki eğitimi ile ilgili uygulama alışkanlıkları kazanmak üzere, ilk bahsedilen Akit Devlette bir takvim yılı içinde 183 günü aşmayan şekilde verilen bir hizmet ifasından elde edilen gelirler.

Madde 21

DiĞER GELİRLER

Bir Akit Devlet mukiminin, nerede doğarsa doğsun, bu Anlaşmanın daha önceki maddelerinde belirtilmeyen gelir unsurları, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

Madde 22

ÇİFTE VERGİLENDİRMENİN ÖNLENMESİ

Çifte vergilendirme aşağıdaki şekilde önlenecektir:

1. Türkiye yönünden, Türkiye'nin bir mukimi, bu Anlaşma hükümleri uyarınca Moğolistan'da vergilendirilebilen bir gelir elde ettiğinde, Türkiye, Türk Vergi Kanunlarının yabancı vergilerin mahsubu ile ilgili hükümleri saklı kalmak üzere (bu Anlaşmanın genel prensiplerini etkilemeyecek şekilde), Moğolistan'da ödenen bu vergiye eşit bir miktarı, bu kişinin gelir üzerinden ödeyeceği vergiden mahsup edecektir.

Bununla beraber sözkonusu mahsup, Moğolistan'da vergilendirilebilen gelir için mahsuptan önceki hesaplanan vergi miktarını aşmayacaktır.

2. Moğolistan yönünden, bir Moğolistan mukiminin, Türkiye'den gelir elde etmesi durumunda, bu Anlaşma hükümleri uyarınca Türkiye'de ödenecek vergi miktarı, bu mukimden alınan Moğol vergisinden mahsup edilebilir. Bununla beraber, mahsup tutarı, Moğolistan vergi mevzuatı ve düzenlemeleri uyarınca bu gelir üzerinden hesaplanan Moğol vergi tutarını aşmayacaktır.

3. Temettü, faiz ve gayrimaddi hak bedellerine ilişkin vergi miktarı, Moğolistan tarafından çıkarılan özel teşvik tedbirleri dolayısıyla indirilir veya istisna edilirse Moğolistan'da ödenmiş olarak kabul edilecek ve bu miktar Türk vergilerinden mahsup edilebilecektir. Bu hüküm, Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takip eden takvim yılının Ocak ayının birinci gününden sonraki 5 yıldan sonra hüküm ifade etmeyecektir.

Madde 23

AYRIM YAPILMAMASI

1. Bir Akit Devletin vatandaşları, diğer Akit Devlette, bu diğer Devletin vatandaşlarının özellikle mukimlik yönünden aynı koşullarda karşı karşıya kaldıkları veya kalabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır.

2. 10 uncu maddenin 4 üncü fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, bir Akit Devlet teşebbüsünün diğer Akit Devlette sahip olduğu bir işyeri, bu diğer Devletin aynı faaliyetleri yürüten teşebbüslerine göre daha az lehe bir vergileme ile karşı karşıya kalmayacaktır.

3. Bir Akit Devletin, diğer Akit Devletin bir veya birkaç mukimi tarafından, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, kısmen veya tamamen sermayesine sahip olunan veya kontrol edilen teşebbüsleri, ilk bahsedilen Devlette, benzeri teşebbüslerin tabi oldukları veya olabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır.

4. Bu hükümler, bir Akit Devletin kendi mukimlerine şahsi veya ailevi durumları dolayısıyla uyguladığı şahsi indirim, muafiyet ve matrah indirimlerini diğer Akit Devlet mukimlerine de uygulama zorunda olduğu yönünde anlaşılacaktır.

Madde 24

KARŞILIKLI ANLAŞMA USULÜ

1. Bir Akit Devlet mukimi, Akit Devletlerden birinin veya her ikisinin işlemlerinin kendisi için bu Anlaşmanın hükümlerine uygun düşmeyen bir vergileme yarattığı veya yaratacağı kanaatine vardığında, bu Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen müracaat usulleriyle bağlı kalmaksızın, durumu mukimi olduğu Akit Devletin yetkili makamına arzedebilir.

2. Söz konusu yetkili makam, itirazı haklı bulmakla beraber kendisi tatminkar bir çözüme ulaşamadığı takdirde, Anlaşmaya ters düşen bir vergilemeyi önlemek amacıyla, diğer Akit Devletin yetkili makamıyla karşılıklı anlaşmaya gayret sarfedecektir.

3. Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşmanın yorumundan veya uygulanmasından kaynaklanan her türlü güçlüğü ve tereddütü karşılıklı anlaşmayla çözmek için gayret göstereceklerdir. Yetkili makamlar aynı zamanda, Anlaşmada ele alınmayan durumlardan kaynaklanan çifte vergilendirmenin ortadan kaldırılması için de birbirlerine danışabilirler.

4. Akit Devletlerin yetkili makamları, bundan önceki fıkralarda belirtilen hususlarda anlaşmaya varabilmek için birbirleriyle haberleşebilirler. Anlaşmaya varabilmek için sözlü görüş alış veriş gerekli görüldüğünde, bu görüşme, Akit Devletlerin yetkili makamlarının temsilcilerinden oluşan bir komisyon kanalıyla yürütülebilir.

Madde 25

BİLGİ DEĞİŞİMİ

1. Akit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşma hükümlerinin yürütülmesi için gerekli olan bilgileri veya Anlaşma ile uyumsuzluk göstermediği sürece, Anlaşma kapsamına giren vergiler ile ilgili iç mevzuat hükümlerinin yürütülmesi için gerekli olan bilgileri değişime tabi tutacaklardır. Bir Akit Devlet tarafından alınan her türlü bilgi, o Devletin kendi iç mevzuatı çerçevesinde elde ettiği bilgiler gibi gizli tutulacak ve yalnızca bu Anlaşmada belirtilen vergilerin tahakkuk veya tahsilleri veya cebri icra ya da cezasıyla ve bu hususlardaki şikayet ve itirazlara bakmakla görevli kişi veya makamlara (adli makamlar ve idari kuruluşlar dahil) verilebilecektir. Bu kişi veya makamlar söz konusu bilgileri yalnızca bu amaçlar doğrultusunda kullanacaklardır. Bu kişi veya makamlar söz konusu bilgileri mahkeme duruşmalarında veya adli kararlar alınırken açıklayabilirler.

2. 1 inci fıkra hükümleri, hiçbir surette bir Akit Devleti:

- a) Kendisinin veya diğer Akit Devletin mevzuatına veya idari uygulamalarına uymayacak idari önlemler alma;
- b) Kendisinin veya diğer Akit Devletin mevzuatı veya normal idari işlemleri çerçevesinde elde edilemeyen bilgileri sunma;
- c) Herhangi bir ticari, sınai, mesleki sırrı veya ticari işlemi aleni hale getiren bilgileri veya aleniyeti kamu düzenine aykırı düşen bilgileri verme

yükümlülüğü altına sokacak şekilde yorumlanamaz.

Madde 26

DİPLOMAT HÜVİYETİNDEKİ MEMURLAR VE KONSOLOSLUK MEMURLARI

Bu Anlaşma hükümleri, diplomat hüviyetindeki memurlar veya konsolosluk memurlarının uluslararası hukukun genel kuralları veya özel anlaşma hükümleri uyarınca yararlandıkları mali ayrıcalıkları etkilemeyecektir.

Madde 27

YÜRÜRLÜĞE GİRME

Akit Devletlerden herbiri, bu Anlaşmanın yürürlüğe konulması için gerekli olan işlemlerin tamamlandığını diğerine bildirecektir. Bu Anlaşma bu bildirimlerden sonuncusunun alındığı gün yürürlüğe girecek ve hükümleri her iki Akit Devlette de bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği takvim yılının Ocak ayının birinci günü veya daha sonra başlayan her vergilendirme yılına ilişkin vergiler için uygulanacaktır.

Madde 28

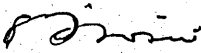
YÜRÜRLÜKTEN KALKMA

Bu Anlaşma, bir Akit Devlet tarafından feshedilinceye kadar yürürlükte kalacaktır. Akit Devletlerden her biri Anlaşmayı, bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıllık süreden sonra herhangi bir takvim yılının bitiminden en az altı ay önce diplomatik yollardan yazılı fesih ihbarnamesi vermek suretiyle feshedebilir. Bu durumda Anlaşma, Akit Devletlerde, fesih ihbarnamesinin verildiği yılı takip eden yılın Ocak ayının birinci günü veya daha sonra başlayan her vergilendirme dönemine ilişkin vergiler için hüküm ifade etmeyecektir.

BU HUSUSLARI TEYİDEN, aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler, bu Anlaşmayı imzaladılar.

Türk, Moğol ve İngiliz dillerinde, her üç metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, 12.9.1919 tarihinde, Ulan Bator'da düzenlenmiştir. Metinler arasında farklılık olması halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

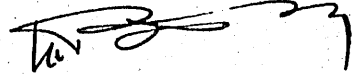
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA

Erdal İnönü

Dışişleri Bakanı

MOĞOLİSTAN HÜKÜMETİ ADINA

Ts Gombosuren

Dışişleri Bakanı

PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moğolistan Hükümeti arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının imzalanması sırasında, imzalayan taraflar, aşağıdaki hükümlerin Anlaşmanın bir cüzünü oluşturduğu hususunda anlaşmışlardır.

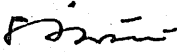
24 Üncü madde ile ilgili olarak:

Moğolistan'ın Hizmet Ticareti Genel Anlaşmasına katılması halinde, bu Anlaşmanın XXII nci maddesinin (Danışma) 3 üncü fıkrasının amaçları yönünden; Akit Devletler, bu fıkra ile bağlı kalmaksızın, bir tedbirin bu Anlaşma kapsamında yer alıp almadığı konusundaki her türlü ihtilafı, her iki Akit Devletin de rızası olması koşulu ile, bu fıkra da belirlendiği şekilde, Hizmet Ticareti Konseyine götürebilirler. Bu fıkranın yorumu ile ilgili her türlü tereddüt, Moğol-Türk Vergi Anlaşmasının 24 üncü maddenin 3 üncü fıkrasına göre çözümlenecek veya bu yöntemle çözümlenememesi halinde ihtilaf, her iki Akit Devletin de kabul ettiği diğer herhangi bir yöntemle çözümlenecektir.

BU HUSUSLARI TEYİDEN, aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler, bu Protokolü imzaladılar.

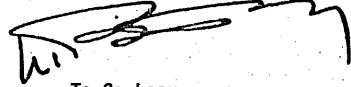
Türk, Moğol ve İngiliz dillerinde, her üç metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, 12.9.1993 tarihinde, *Ulan Bator*'da düzenlenmiştir. Metinler arasında farklılık olması halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA

Erdal İnönü
Dışişleri Bakanı

MOĞOLİSTAN HÜKÜMETİ ADINA

Ts. Gombosuren
Dışişleri Bakanı